

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Europeiska nätverket ENLDT tänjer på Leader-metoden – läs Studieförfrämjandets rapport från nätverksträffen i Holland
 - LOKAALI-resolution vill ha nytt förhållningssätt mellan byarna och kommunerna
 - Inget uthålligt lantbruk utan bönder som trivs visar svensk doktorsavhandling
 - ”Banbrytande steg för att utveckla sektorforskningen” – minister Anttila om inrättandet av miljö- och naturresurskonsortiet
 - Hur lever man i en österbottnisk by 2008? – forskning skall ge bättre förståelse
 - Governance inom landsbygdsutvecklingen föremål för Peter Backas forskning
 - Läs även detta: *Naturresurserna förbrukas allt snabbare – två jordklot skulle behövas 2035 *Leader-parlament med blick mot framtiden *Hälsopåståenden, bär, fetter, internationell mässverksamhet – fjärde seminarieriet i serien Värdeladdad mat *Infotillfällen om stödmöjligheter för föreningar
-

EUROPEISKA NÄTVERKET ENLDT TÄNJR PÅ LEADER-METODEN – LÄS STUDIEFRÄMJANDETS RAPPORT FRÅN NÄTVERKSTRÄFFEN I HOLLAND

Det europeiska nätverket för lokala utvecklingsgrupper, *the European Network for Local Development Teams* (ENLDT), besökte i juni Westerkwartier i provinsen Groningen, Holland. Under besöket använde man sig den här gången av metoden *Countryside Exchange (CE)*, för att mobilisera lokalområdet i dess framtidsutveckling och för att stimulera samarbete mellan människor och organisationer genom anordnandet av ENLDT:s besöksprogram. Förberedelserna startade i januari 2008 med ett exkursionsprogram och genom att fastslå en områdesfråga. Under mötet i juni (3-6.6) hade sedan holländska ENLDT-gruppen, på bara två dagar och med informationen från förbesöket, att ta fram en analys för invånarna i Westerkwartier. Avslutningsseminariet samlade omkring 50 personer från regionen. Det var en interaktiv tillställning, där varje landsgrupp (Irland, Finland, Sverige, Tyskland och Holland) presenterade sina resultat. *CE*-metoden visade sig igen vara en mycket effektiv genom att tillföra en region en känsla av självaktning, positiv energi, nya relationer, samt mobilisera människor. Det informella ENLDT-nätverket är allt mer engagerat i korsandet av kulturellt lärande i mixade grupper. Det här p.g.a. att integrerad landsbygdsutveckling behöver mångvetenskapliga perspektiv och bättre lärande av gemensamt slag mellan praktiker och akademiker. Det innovativa tillvägagångssättet i *CE*-metoden och i ENLDT passar det europeiska konceptet att öka kunskapsekonomin i Lissabon-fördraget och att bidra till europeiska integrationen på olika sätt. Studieförfrämjandet i Österbotten rf:s rapport från Holland (med förklaring av *CE*-metoden) finns att läsas på engelska under webbadressen <http://studieforamjandet.huset.fi/files/PDF/ENLDT.pdf>. För mer om *CE*-metoden, se adressen http://www.countryside-exchange.nl/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=40. ENLDT, som är förankrad i Leader och dess lokala aktionsgrupper, består av grupper som arbetar med landsbygdsens utveckling. Varje grupp utgörs av forskare, folkvalda

representanter, praktiker och aktivister inom lokal utveckling. Det centrala är att insamla praktisk kunskap om lokala utvecklingsprocesser i Europa, utgående från utvecklingen inom politiska och socio-ekonomiska sammanhang i EU och global ekonomisk förändring. Informationen leder till förbättrad praxis, bättre överförbarhet för strategi och praxis på nationsnivå och till mer effektiva policy-anvisningar. Huvudmetoden för att fullfölja dessa ambitioner, är Cross-Cultural Analysis for Learning (CCAL), ett verktyg som utvecklats och testats under planeringsmöten för ENLDT. CCAL är ett tillvägagångssätt, som utformats för att systematisera kulturella gränsöverskridande analyser av lokala utvecklingsinitiativ. Den är anpassad för praktiker, vilka är inbjudna att sätta i gång eller delta i processen. De här personerna har praktisk kunskap i lokal utveckling och de kan ge information i specifika projekt för analysering. Forskarna deltar i analyserna på två sätt. De är ansvariga för själva metoden och för att ge information om landsbygdsutveckling, teorier, metoder o.s.v., vilket behövs för praktikerna/CCAL-processen.

LOKAALI-RESOLUTION VILL HA NYTT FÖRHÅLLNINGSSÄTT MELLAN BYARNA OCH KOMMUNERNA

I dagsläget planeras regionala fora i de växande kommunerna för att kommundelarnas ärenden skall beaktas i det kommunala beslutsfattandet. Det är här skäl att genomföra den strategiska planeringen på byanivå. Många kyrkbyar kommer även att vara i samma situation som de övriga byarna i det här planeringsarbetet. I de nya kommunerna behövs arbetssätt som gör att de lokala aktivisterna hörs, och där kommunen och de lokala aktörerna kan komma överens om arbetsuppgifterna, t.ex. ett samarbetsorgan för kommunens byar, ett bya- och hembygdsråd, vilket även fungerar som samarbetspart gentemot kommunen i planeringen av den service som skall förverkligas i byarna. ”Vi lokala utvecklare anser, att det för landsbygdens och byarnas utveckling är viktigt att man knyter byaplanerna till kommunernas budgeterings- och planeringsprocess.” Målet är att ha ett system, där en del av den kommunala budgeten ”regionaliseras” via byaplanerna. Sålunda bör några procent av den kommunala budgeten reserveras för byarnas utvecklingsarbete. Byarna kunde t.ex. ta ansvar för markplaneringen, barndagvården och olika vårdtjänster. Budgeten för byarna och treårsplanen skulle godkännas på fullmäktiges budgetmöte, efter att förhandlingar förts mellan kommunstyrelsen och bya- och hembygdsrådet. Hela uttalandet från de lokala utvecklarnas nationella jubileumsseminarium *LOKAALI* i Salla (4.10) finns som bilaga. Se även SYTY: s (Byaverksamhet i Finland rf:s) generalsekreterare Risto Matti Niemis tal på Lapin Kylätoimintas 20-årsfest och annat material (på finska) från Salla under webbadressen <http://www.kylatoiminta.fi!/file!/id3587/files/attachment/Lapinkylapavienmateriaalia-20081023.doc>.

INGET UTHÅLLIGT LANTBRUK UTAN BÖNDER SOM TRIVS VISAR SVENSK DOKTORSAVHANDLING

Uthållighet inom jordbruket handlar inte bara om ekologi och ekonomi, utan även om vad som får bönder att stanna kvar i yrket. När jordbruken blir större, men färre, växer avstånden till kollegor. Följden kan då bli en känsla av både ensamhet och utsatthet, särskilt i utpräglade glesbygder. Lantbrukarnas nätverk av kollegor har tunnats ut och det traditionella familjejordbruket har på många platser bytts mot enmansjordbruk. Helena Nordström Källströms doktorsavhandling innehåller en berättelse om hur lantbrukare i några glesbygdsområden i Sverige ser på sin tillvaro. Utifrån deras beskrivning av sina sociala villkor för Nordström Källström ett resonemang om vad en socialt hållbar utveckling i svenskt lantbruk kan betyda. Särskild vikt fästs vid de sociala relationerna och lantbrukarnas egna perspektiv på dessa. Sammanlagt har 30 lantbrukare intervjuats, från två kommuner i södra

Lappland och en socken i småländsk skogsbygd. Under intervjuerna hittades några faktorer som verkar vara viktiga för upplevelsen av god livskvalitet i lantbruket – anknytningen till gården, lantbrukaridentiteten, familjejordbruket, andra sociala relationer, möjligheten tillövertagande inom familjen, arbetsmiljön, lönsamheten, jordbrukspolitiken och den sociala servicen på landsbygden. Dessa faktorer kan även ses som att de ingår i två problemområden kring lantbrukaren. För det första upplever många lantbrukare i undersökningen att de har för lite inflytande på beslut som berör den egna gården och att de därför känner sig utsatta gentemot politiker, myndigheter och andra representanter för storsamhället. För det andra upplever många lantbrukare en försämrad social situation, med färre kontakter med både kollegor och konsumenter. De upplever sig därför ofta som ensamma. Problemen kan få lantbrukare att lägga ner sin verksamhet och ibland även flytta från gården. Men problemen blir samtidigt en del av den moderna bondens självbild – att vara en lantbrukare är också att vara ensam och utsatt. Uppgifterna är från Sveriges lantbruksuniversitets pressmeddelande (från 27.10) som finns under webbadressen http://www.slu.se/?ID=559&Nyheter_id=9359, Avhandlingen *Mellan trivsel och ensamhet – Om sociala villkor i lantbruket* hittas på adress http://diss-epsilon.slu.se/archive/00001841/01/Avhandling_nr_74_2008_Epsilon.pdf.

”BANBRYTANDE STEG FÖR ATT UTVECKLA SEKTORFORSKNINGEN” – MINISTER ANTTILA OM INRÄTTANDET AV MILJÖ- OCH NATURRESURSKONSORTIET
Jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila och miljöminister Paula Lehtomäki undertecknade 23.10 ett samarbetsavtal om inrättandet av ett miljö- och naturresurkskonsortium som för samman den utspridda forskningen kring miljö och naturresurser. Enligt minister Lehtomäki är arrangemanget nödvändigt, eftersom den nuvarande forskningen som bedrivs enligt sektor och förvaltningsområde inte längre betjänar de övergripande nationella och internationella forskningsbehoven. Dessutom kan man effektivisera forskningen i regionerna avsevärt och stärka nätverket av regionala kunskapskoncentrationer. *”Detta är ett banbrytande steg för att utveckla sektorforskningen. Genom ett effektivare samarbete kan vi möta de kommande utmaningarna ännu bättre än förut”*, sade minister Anttila. Konsortiet skall genomföra gemensamma forskningsprogram och producera sakkunnigtjänster, uppföljningar, samt stöd- och infrastrukturtjänster för forskningen på ett samordnat sätt. Forsknings-samarbete idkas framförallt kring tväradministrativa teman, som frågor vilka rör klimatförändringen och hållbar utveckling. Mer info finns i jord- och skogsbruksministeriets pressmeddelande under webbadressen http://www.mmm.fi/sv/index/ministeriet/pressmeddelanden/081023_luonnonvarat.html.

HUR LEVER MAN I EN ÖSTERBOTTNISK BY 2008? – FORSKNING SKALL GE BÄTTRE FÖRSTÅELSE

Forskningsbiträdet Ulrika Långstedt cirkulerar som bäst i Lappfjärd, där hon intervjuar lappfjärdsborna om deras syn på byn och dess utveckling. Hon ställer frågor om mobilitet, boende, nätverk, arbete och vad folket anser om byns tillstånd, utveckling och framtid. Runt 30 bybor, vilka representerar ett tvärsnitt av befolkningen i Lappfjärd, skall intervjuas. Även pendlare skall tillfrågas om varför de väljer att bo i Lappfjärd och arbeta, i många fall 100 kilometer från hemmet. Avsikten är att utröna hur man lever i en by på den österbottniska landsbygden år 2008. Hur skall människorna få sysselsättning och försörja sig, när det traditionella lantbruket minskar? Lappfjärdsundersökningen är en del av projektet *Den multifunktionella landsbygden*. Enligt planerna skall två byar i Österbotten och två i Nyland vara föremål för forskningen. Parallellt med bystudierna analyseras också registerdata om befolknings- och näringslivsutvecklingen. Ansvariga forskningsledare för projektet är professorn i demografi Fjalar Finnäs och professorn i samhällsvetenskap med inriktning på

rural forskning Erland Eklund vid Åbo Akademi i Vasa. I rapporten skall det även finnas förslag om hur byn skall utvecklas och locka till sig fler invånare. Projektet skall vara klart 2009. Uppgifterna är från senaste veckas torsdagsupplaga (23.10) av tidningen Syd-Österbotten.

Lappfjärds Byaförening rf har nyligen fått klart sin byaplan, i vilken det inte saknas framtidsvisioner, eller vad sägs om spahotell insprängt i berg, bildande av handelscentra, nya förädlade produkter inom jordbruksnäringen, potatiskarneval, potatisakademi med forskning och utveckling inom näringen, samt att Lappfjärd skall vara kommunen Kristinestads tillväxtcentra. En swotanalys som gjorts, visar att sammanhållningen, byandan och hembygds kärleken är styrkefaktorer, liksom det rika föreningslivet och sociala kapitalet. Boendemiljön är ytterligare ett trumfkort, liksom den fungerande tvåspråkigheten. Svagheter är bristen på arbetsplatser, för få tomter och sviktande primärservice, samt att det kan vara svårt för nyinflyttade att komma in i bygemenskapen. Men det största hotet mot byn är den minskande och åldrande befolkningen. Uppgifterna är från (23.10) tidningen Syd-Österbotten.

GOVERNANCE INOM LANDBYGDsutvecklingen FÖREMÅL FÖR PETER BACKAS FORSKNING

Landsbygdsutvecklare Peter Backa på Svensk Byaservice/Svenska studiecentralen kommer under fem månader (2008/2009) att vara forskningsledig för att studera hur myndigheter och tredje sektorn samarbetar inom landsbygdsutvecklingen. Enligt många forskare har det offentliga, stat och kommun, allt mer börjat använda sig av mer eller mindre inofficiella nätverk som ett redskap. Detta har också varit påtagligt inom landsbygdsutvecklingen i Finland. Peter Backas forskning går ut på att studera hur detta har växt fram och hur det påverkar såväl myndigheterna som de ideella organisationerna som deltar. En del av forskningen inriktas på en jämförelse av de här fenomenen i Finland med motsvarande utveckling i Oregon. Backas forskning är inte knuten till något universitet.

LÄS ÄVEN DETTA

Naturresurserna förbrukas allt snabbare – två jordklot skulle behövas 2035

År 2035 kommer det att behövas två planeter av jordens storlek för att upprätthålla den nuvarande konsumtionsnivån, hävdar Världsnaturfonden WWF. En ny rapport från miljöorganisationen visar att mer än tre fjärdedelar av jordens befolkning redan nu bor i länder, där konsumtionen är så hög att de förnybara resurserna inte hinner återhämta sig. Fondens generaldirektör James Leape påpekar att naturtillgångarna är basen för allt liv och välstånd på jorden. Han vill att världens ledare tar de ekologiska problemen mer på allvar och att miljökonsekvenserna beaktas i alla beslut som rör konsumtion, utveckling, handel, lantbruk och fiske. Det är enbart den delen av Europa som är utanför EU, samt Afrika, Latinamerika och Karibiska övärlden, som inte överskrider naturens förmåga att nybildas (<http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=142897>).

Leader-parlament med blick mot framtiden

Suomen Kylätoiminta ry – Byaverksamhet i Finland rf (SYTY) och dess Leader-utskott arrangerar ett Leader-parlament 26-27.11 i Helsingfors. Dagarna är ämnade för Leader-gruppernas förtroendemän, verksamhetsledarna och övriga anställda. Under parlamentsdagarna drar man upp konturerna och ökar förberedelserna för framtidens Leader-verksamhet, behandlar Leader-verksamhetens intressearbete och det ikraftvarande Leader-ombudsprojektet, samt tar upp det nya nationella programmet för byaverksamheten och Leader-grupperna. Under den andra dagen ordnas en partipanel, där riksdagsgruppernas

representanter ger svar på hur man garanterar Leader-verksamheten efter år 2013 och hur resurserna och medlen ordnas för den lokala utvecklingen. Parlamentsdagarna är även ämnade att främja Leader-gruppernas arbetstrivsel och att undvika utbrändhet. *Anmälan skall göras senast 17.11 (med bifogad blankett) till Raija Tuppurainen på e-mailadressen raija.tuppurainen@kylatoiminta.fi. Inbjudan, program, anmälningsblankett och karta finns som bilaga.*

Hälsopåståenden, bär, fetter, internationell mässverksamhet – fjärde seminariet i serien Värdeladdad mat

Seminarie serien *Värdeladdad mat* fortsätter i Vasa 12.11 med det fjärde tillfället. Hillevi Ylitorvi (VIEXPO) kommer att tala om internationell mässverksamhet, Patricia Wiklund (Invenire Market Intelligence) om bärprodukternas trender och marknadsvision, Iris Erlund (Folkhälsoinstitutet) om bärens hälsoegenskaper, Johan Olsson (Good Food Practice AB, Uppsala) om hälsopåståenden, samt Marika Laaksonen (Helsingfors universitet) om matfetter och hälsa. *Anmälan görs senast 31.10 till jonas@dynamohouse.fi eller lisa@dynamohouse.fi med namn, adress samt seminariedatum. Helan seminarieserien finns under webbadressen <http://foodia.fi/vardeladdadmat/>.*

Matens betydelse för vår hälsa, liksom produktionen och transportens betydelse för vår miljö, har fått stort utrymme i media under de senaste åren. Med avstamp i fem skraddarsydda seminarier vill Företagshuset Dynamo i Närpes ta den österbottniska livsmedelsbranschen in i framtiden.

Infotillfällen om stödmöjligheter för föreningar

Information om stödmöjligheter för föreningar inleds i dag (30.10) på restaurang Öjskog i Närpes. Följande gång, 4.11 kl.19, är man på Hantverkets hus Loftet i Vasa, medan sista tillfället hålls 30.11 kl. 19 på After Eight i Jakobstad. Under infokvällarna kommer Studieförbundet att berätta om Leader-finansiering samt finansieringsmöjligheter via Kustaktionsprogrammet, Kulturfonden om ansökningsinformation, medan Studiecirkeln ger info om stödmöjligheter för kurser och studiecirklar. *Anmälan till de två senare tillfällena görs senast två dagar innan till e-mailadressen eva-stina@studieforamjandet.fi eller per tel. 06-317 5152 eller 040 550 0399.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
